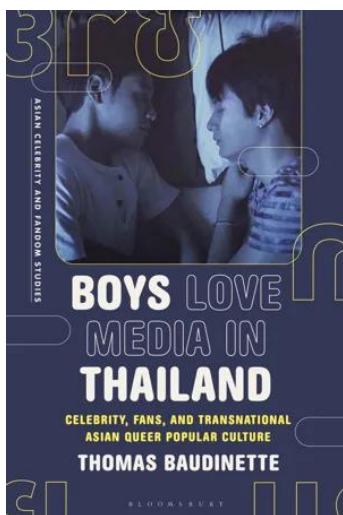

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

Boys Love Media in Thailand:
Celebrity, Fans, and Transnational Asian Queer Popular Culture

มนวิภา วงจรจิระ¹

ชื่อเรื่อง : Boys Love Media in Thailand: Celebrity, Fans,
and Transnational Asian Queer Popular Culture
ผู้แต่ง : Thomas Baudinette
ปีที่พิมพ์ : 2023
จำนวนหน้า : 244 pages
สำนักพิมพ์ : Bloomsbury Academic

บทนำ

ตลาดธุรกิจซีรีส์วาย (Boys' Love Series) ในประเทศไทยได้เติบโตอย่างก้าวกระโดดในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จากที่เคยเป็นเพียงวัฒนธรรมย่อยในกลุ่มแฟนนิยายวายและการดูอนิเมะได้พัฒนามาเป็นอุตสาหกรรมบันเทิงกระแสหลักที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจมหาศาล ข้อมูลจาก SCB EIC พบว่า ตั้งแต่ปี 2019-2024 ตลาดซีรีส์วายมีมูลค่าถึง 4,900 ล้านบาท เติบโตถึง 479% ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเติบโตในอุตสาหกรรมนี้ส่วนหนึ่งมาจากวัฒนธรรมไทยที่ยอมรับความหลากหลายทางเพศและเปิดกว้างให้การแสดงออกถึงตัวตนของทุกเพศวัย การเติบโตของแพลตฟอร์มสตรีมมิ่งออนไลน์ช่วยขยายฐานผู้ชมและเพิ่มช่องทางการเข้าถึง ทั้ง Netflix, iQIYI และ WeTV ต่างแข่งขันกันซื้อลิขสิทธิ์ซีรีส์วายไทยและลงทุนผลิตคอนเทนต์ใหม่ๆ นอกจากนี้ สื่อสังคมออนไลน์ยังช่วยสร้างปรากฏการณ์การบอกต่อและขยายฐานแฟนคลับข้ามประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียตะวันออก และละตินอเมริกา ด้านการผลิต ซีรีส์วายไทยมีการพัฒนาทั้งในแง่คุณภาพการผลิตและความหลากหลายของเนื้อหา จากเดิมที่มักเน้นเรื่องราวความรักในรั้วมหาวิทยาลัย ได้ขยายไปสู่แนวอื่นๆ เช่น สืบสวน ย้อนยุค และชีวิตการทำงาน

การเติบโตของธุรกิจซีรีส์วายไม่เพียงสะท้อนให้เห็นพัฒนาการของอุตสาหกรรมบันเทิงไทย แต่ยังแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในแง่ของการยอมรับความหลากหลายทางเพศและการเปิดพื้นที่ให้กับการนำเสนอเรื่องราวความรักในรูปแบบที่แตกต่างจากกระแสหลักแบบเดิม ซึ่งผู้ที่สนใจศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องนี้ควรอ่านหนังสือเรื่อง "Boys Love Media in Thailand: Celebrity, Fans, and Transnational Asian Queer Popular Culture" เขียนโดย Thomas Baudinette จากมหาวิทยาลัย Macquarie University ในออสเตรเลีย ผู้เขียนวิเคราะห์ปรากฏการณ์ซีรีส์วายในประเทศ

¹ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (E-mail: monwipa.won@stou.ac.th)

ไทยโดยอาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีด้านการสื่อสาร แนวคิดเรื่องการศึกษาแฟน (Fan Studies) ทฤษฎีด้านเพศสถานะและเพศวิถี (Gender and Sexuality Studies) รวมถึงแนวคิดเรื่องการไหลเวียนของวัฒนธรรมข้ามชาติ (Transnational Cultural Flows) เพื่อทำความเข้าใจความซับซ้อนของวัฒนธรรมชายรักชายในมิติต่างๆ ผู้เขียนใช้วิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) โดยเก็บข้อมูลผ่านการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่จริง และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งผู้ผลิต นักแสดง และแฟนคลับ

โครงสร้างของหนังสือ

หนังสือแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 บท โดยบทแรกปูพื้นฐานเกี่ยวกับซีรีส์วายที่เป็นความรักระหว่างชาย-ชาย ซึ่งผู้เขียนใช้คำว่า “สื่อชายรักชาย หรือ Boys Love Media” ในประเทศไทย โดยอธิบายที่มาและความสำคัญของการศึกษา นำเสนอกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ อาทิ การศึกษาแฟน (Fan Studies) ทฤษฎีควีรี่ (Queer Theory) และแนวคิดเรื่องการไหลเวียนของวัฒนธรรมข้ามชาติ (Transnational Cultural Flows) นอกจากนี้ยังอธิบายระเบียบวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาที่ผู้เขียนใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ส่วนบทที่ 2 นำเสนอพัฒนาการของซีรีส์วายในประเทศไทย โดยย้อนกลับไปถึงแต่การเข้ามาของการ์ตูนญี่ปุ่น (มังงะ) และนิยายวายในช่วงทศวรรษ 1990 จนนำไปสู่การเติบโตของอุตสาหกรรมซีรีส์วายในปัจจุบัน มีการวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมนี้ รวมถึงอธิบายบทบาทของผู้ผลิตรายสำคัญและแพลตฟอร์มสื่อต่างๆ

บทที่ 3 เน้นวิเคราะห์วัฒนธรรมความเป็นดาราในอุตสาหกรรมซีรีส์วาย ศึกษากรณีของ GMM ที่มี การสร้างภาพลักษณ์และการนำเสนอตัวตนของนักแสดงชายผ่านสื่อต่างๆ ซึ่ง GMM มีกระบวนการสร้างและพัฒนานักแสดงชายอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกนักแสดงที่มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะรูปลักษณ์ภายนอกที่ต้องมีความหล่อและดูดี มีเสน่ห์ดึงดูดทั้งผู้ชมเพศหญิงและชาย นอกจากนี้ยังมีการฝึกฝนทักษะการแสดง การร้องเพลง การเต้น และการวางตัวในที่สาธารณะ เพื่อให้ นักแสดงสามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายนอกเหนือจากการแสดง นอกจากนี้นักแสดงซีรีส์วายต้องบริหารจัดการตัวตนในโลกออนไลน์อย่างระมัดระวัง โดยต้องรักษาสมดุลระหว่างการเปิดเผยชีวิตส่วนตัวเพื่อสร้างความใกล้ชิดกับแฟนคลับ และการรักษาความลับบางส่วนเพื่อกระตุ้นความสนใจ นักแสดงต้องโพสต์เนื้อหาอย่างสม่ำเสมอ มีปฏิสัมพันธ์กับแฟนคลับ และระมัดระวังไม่ให้เกิดประเด็นดราม่าที่อาจกระทบภาพลักษณ์ ผู้เขียนยังวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดและการประชาสัมพันธ์ที่ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์กับแฟนคลับ โดยรายได้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ค่าตัวจากการแสดง แต่ยังรวมถึงรายได้จากการรับงานโฆษณา การเป็นพรีเซ็นเตอร์สินค้า การจัดงานแฟนมีตติ้ง และการขายสินค้าที่ระลึก โดยนักแสดงต้องรักษาภาพลักษณ์ให้เหมาะสมกับแบรนด์และผลิตภัณฑ์ที่ตนเป็นตัวแทน รวมถึงผู้เขียนยังอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์บนจอและนอกจอของนักแสดง ความท้าทายและความกดดันที่นักแสดงซีรีส์วายต้องเผชิญ ทั้งการถูกคาดหวังให้รักษาภาพลักษณ์ที่สมบูรณ์แบบ การต้องระมัดระวังเรื่องความสัมพันธ์ส่วนตัว และการถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคม นอกจากนี้ยังมีความกดดันในการรักษาความนิยมและการต่อสู้กับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในวงการ บทนี้ปิดท้ายด้วยการวิเคราะห์ผลกระทบโดยเฉพาะในแง่ของการเปลี่ยนแปลงมุมมองต่อความเป็นชาย ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และการยอมรับความหลากหลายทางเพศในสังคม รวมถึงอิทธิพลต่อวัฒนธรรมวัยรุ่นและการบริโภคสื่อบันเทิง

บทที่ 4 ประยุกต์แนวคิด Fan studies มาศึกษาวัฒนธรรมแฟนคลับของซีรีส์วายโดยเฉพาะกรณีของ GMM ผู้เขียนวิเคราะห์พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของแฟนคลับผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งนี้แฟนคลับไม่ได้เป็นเพียงผู้บริโภคที่รับชมซีรีส์เท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ผลิตเนื้อหาที่กระตือรือร้น มีการสร้างแฮชแท็ก

แพร่ภาพและคลิปวิดีโอ เขียนรีวิว และสร้างงานแฟนอาร์ตในรูปแบบต่างๆ การมีส่วนร่วมเหล่านี้ไม่เพียงแสดงออกถึงความชื่นชอบ แต่ยังช่วยขยายฐานแฟนและสร้างกระแสมานิยมให้กับซีรีส์และนักแสดง นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มของแฟนคลับเป็นชุมชนออนไลน์ ทั้งในแพลตฟอร์มหลักอย่าง Twitter, Instagram และ Facebook รวมถึงแพลตฟอร์มเฉพาะกลุ่มอย่าง Discord และ Pantip ชุมชนเหล่านี้มีการจัดระเบียบทางสังคมของตนเอง มีผู้นำความคิด มีกฎกติกาที่สมาชิกต้องปฏิบัติตาม และมีวัฒนธรรมการใช้ภาษาเฉพาะกลุ่ม การรวมกลุ่มนี้ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและเสริมสร้างอัตลักษณ์ของแฟนคลับ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ช่วยลดช่องว่างระหว่างนักแสดงกับแฟนคลับ ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดและเป็นกันเอง อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์นี้มีความซับซ้อนและต้องการการจัดการอย่างระมัดระวัง เพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างความใกล้ชิดกับการรักษาระยะห่างที่เหมาะสม อีกทั้งยังมีประเด็นท้าทายและข้อถกเถียงในวัฒนธรรมแฟน เช่น การคุกคามออนไลน์ การแย่งชิงพื้นที่ระหว่างกลุ่มแฟนคลับ และความขัดแย้งระหว่างแฟนคลับกับผู้ผลิต การวิเคราะห์เหล่านี้ช่วยให้เห็นความซับซ้อนของปฏิสัมพันธ์ในชุมชนแฟนคลับ และความท้าทายในการจัดการพื้นที่ออนไลน์ นอกจากนี้สื่อออนไลน์แล้วผู้เขียนยังวิเคราะห์การเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ออนไลน์กับกิจกรรมในโลกจริง โดยเฉพาะการจัดงานแฟนมีตติ้งและการท่องเที่ยวตามรอยซีรีส์ บทนี้ปิดท้ายด้วยการวิเคราะห์ผลกระทบของวัฒนธรรมแฟนคลับต่อเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในแง่ของการสร้างอาชีพใหม่ๆ การพัฒนาทักษะดิจิทัลของแฟนคลับ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริโภคสื่อบันเทิง และบทบาทของแฟนคลับกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะในประเด็นความหลากหลายทางเพศและการยอมรับในสังคมไทย

บทที่ 5 วิเคราะห์การแพร่หลายของซีรีส์วายข้ามพรมแดน โดยเฉพาะในประเทศจีนและฟิลิปปินส์ การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศและบทบาทของแพลตฟอร์มสตรีมมิ่งระดับนานาชาติในการเผยแพร่เนื้อหา รวมถึงวิเคราะห์การปรับตัวของเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอเพื่อตอบสนองตลาดต่างประเทศ ผู้เขียนวิเคราะห์เหตุผลที่แฟนคลับในประเทศเหล่านี้ชื่นชอบซีรีส์วายไทย และผลกระทบที่ซีรีส์เหล่านี้มีต่อการรับรู้และการยอมรับความรักเพศเดียวกันในสังคมของพวกเขา ในประเทศจีนซีรีส์วายของไทยได้รับความนิยมเนื่องจากการเซ็นเซอร์ของรัฐบาลจีนที่จำกัดการแสดงถึงความรักเพศเดียวกัน ส่วนในฟิลิปปินส์ ซีรีส์วายไทยได้รับความนิยมเนื่องจากการขาดแคลนเนื้อหาเรื่องราวการแสดงความรักเพศเดียวกัน จึงกลายเป็นแรงบันดาลใจในการต่อสู้เพื่อสิทธิของคนกลุ่ม LGBTQ+ นอกจากนี้ ซีรีส์วายไทยยังเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการผลิตซีรีส์วายของฟิลิปปินส์ เช่น เรื่อง "Gameboys" และ "Gaya Sa Pelikula" และกล่าวถึงการจัดงาน "6 Moons in Manila" ซึ่งเป็นกิจกรรมที่น่านักแสดงซีรีส์วายของไทยมาพบปะแฟนคลับในฟิลิปปินส์

บทสุดท้ายสรุปประเด็นสำคัญและนำเสนอข้อค้นพบหลักของการศึกษา โดยวิเคราะห์นัยยะทางสังคมวัฒนธรรมของปรากฏการณ์ชายรักชายในสังคมไทยร่วมสมัย ทั้งในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์ทางเพศ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในอุตสาหกรรมบันเทิง และการไหลเวียนของทุนทางวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ยังอภิปรายแนวโน้มและความท้าทายในอนาคตของอุตสาหกรรมซีรีส์วายในประเทศไทย

จุดเด่นและข้อจำกัด

โครงสร้างของหนังสือแสดงให้เห็นการศึกษาปรากฏการณ์ซีรีส์วายไทยอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการวางกรอบความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการของซีรีส์วายในประเทศไทย ตามด้วยการศึกษาองค์ประกอบสำคัญทั้งด้านการผลิต การบริโภค และการไหลเวียนของวัฒนธรรม ก่อนจะสรุปด้วยการ

วิเคราะห์นัยยะในภาพรวม ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความซับซ้อนของปรากฏการณ์นี้ในหลากหลายมิติ ประเด็นสำคัญที่หนังสือนำเสนอคือการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสามส่วน ได้แก่ อุตสาหกรรมสื่อบันเทิง นักแสดงหรือศิลปินที่แสดงในซีรีส์วาย และแฟนคลับ โดยใช้ให้เห็นว่าทั้งสามส่วนนี้มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และกิจกรรมออฟไลน์อย่างแฟนมีตติ้ง ซึ่งส่งผลต่อการสร้างความหมายและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของซีรีส์วายในสังคมไทย นอกจากนี้ หนังสือยังวิเคราะห์การเผยแพร่ซีรีส์วายข้ามพรมแดนในเอเชีย โดยเฉพาะอิทธิพลของซีรีส์วายไทยที่ส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นพลวัตของวัฒนธรรมมวลชนในภูมิภาคและบทบาทของประเทศไทยในฐานะศูนย์กลางการผลิตซีรีส์วาย

จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้อยู่ที่การผสมผสานมุมมองทางทฤษฎีจากสาขาต่างๆ ทั้งการสื่อสาร การศึกษาแฟน เพศสถานะและเพศวิถี และการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติ เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ซีรีส์วายอย่างรอบด้าน โดยนำเสนอข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เก็บรวบรวมจากภาคสนามอย่างเข้มข้น ทำให้เห็นภาพการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต นักแสดง และแฟนคลับในบริบทจริง

อย่างไรก็ตาม งานชิ้นนี้มีข้อจำกัดบางประการกล่าวคือผู้เขียนใช้กรณีศึกษาของ GMM เป็นหลัก ทำให้ขาดความหลากหลายจากกรณีศึกษาอื่นๆ รวมทั้งให้น้ำหนักกับมุมมองของแฟนคลับหญิง แต่ยังขาดการวิเคราะห์มุมมองของแฟนที่เป็นชายและผู้ชมกลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้ การศึกษายังจำกัดอยู่ที่ซีรีส์วายที่เป็นกระแสหลัก แต่ไม่ได้ครอบคลุมถึงซีรีส์วายทางเลือกหรือสื่อที่ผลิตโดยแฟนคลับเอง เช่น นิยายวายที่แต่งโดยใช้จินตนาการจากซีรีส์และนักแสดงมาต่อยอด ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมชายรักชายเช่นกัน

สรุป

หนังสือเล่มนี้จัดเป็นงานวิชาการชิ้นสำคัญที่ช่วยทำความเข้าใจปรากฏการณ์ซีรีส์วายในมิติทางสังคมวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการศึกษาวัฒนธรรมมวลชนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะพลวัตของซีรีส์วายในฐานะปรากฏการณ์ข้ามชาติที่สะท้อนความซับซ้อนของอัตลักษณ์ทางเพศ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และการไหลเวียนของทุนทางวัฒนธรรมในโลกร่วมสมัย หนังสือเล่มนี้เป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการ ผู้ผลิตสื่อ นักการตลาด และผู้สนใจศึกษาวัฒนธรรมมวลชนร่วมสมัย โดยเฉพาะในแง่ของการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสื่อ ผู้ผลิต ผู้บริโภค และบริบททางสังคมที่แวดล้อม งานชิ้นนี้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงกลยุทธ์การสร้างความผูกพันกับแฟนคลับ อีกทั้งสามารถใช้เป็นตัวอย่างของการศึกษาวิจัยที่ผสมผสานแนวคิดทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพได้อย่างน่าสนใจ

บรรณานุกรม

- ซีรีส์วายไทยมูลค่าโต 479% อีตระดับโลก มาร์เก็ตแชร์เบอร์ 1 ในเอเชีย. (2568, 13 มกราคม).
Positioning. [https://positioningmag.com/1506194#:~:text=“ในแง่มูลค่า%20เมื่อเทียบ,บาท%20เติบโต%204.1%25%20\(YoY\)](https://positioningmag.com/1506194#:~:text=“ในแง่มูลค่า%20เมื่อเทียบ,บาท%20เติบโต%204.1%25%20(YoY))
- Baudinette, T. (2023). *Boys love media in Thailand: Celebrity, fans, and transnational Asian queer popular culture*. Bloomsbury Publishing.